

EUROOPA KOHTU OTSUS

15. jaanuar 1998*

Riigihanked – Riiklike ehitustöölepingute sõlmimise kord – Riigi trükikoda –
Kaubandustegevusega tegelev tütaretevõtja

Kohtuasjas C-44/96,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Bundesvergabeamti (Austria) taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Mannesmann Anlagenbau Austria AG jt

ja

Strohal Rotationsdruck GesmbH

eelotsust nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiivi 93/37/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike ehitustöölepingute sõlmimise kord (EÜT L 199, 9.8.1993, lk 54; EÜT eriväljaanne 06/02, lk 163), artikli 1 punkti b ja nõukogu 20. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2081/93, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2052/88 struktuurifondide ülesannete ja tõhususe kohta ning nende tegevuse kooskõlastamise kohta teiste struktuurifondide ning Euroopa Investeerimispannga ja muude olemasolevate rahastamisvahendite tegevusega (EÜT L 193, 31.7.1993, lk 5), artikli 7 lõike 1 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: president G. C. Rodríguez Iglesias, kodade esimehed C. Gulmann, M. Wathelet ja R. Schintgen, kohtunikud G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn (ettekandja), J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann ja L. Sevón,

kohtujurist: P. Léger,

kohtusekretär: vanemametnik H. A. Rühl,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Mannesmann Anlagenbau Austria AG jt, esindaja: advokaat M. Winischhofer, Viin,
- Strohal Rotationsdruck GesmbH, esindaja: advokaat W. Wiedner, Viin,
- Madalmaade valitsus, esindaja: välisministeeriumi õigusnõunik A. Bos,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

- Austria valitsus, esindaja: liidukantsleriameti põhiseadusosakonna ametnik W. Okresek,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigusnõunik H. Van Lier ja õigustalituse ametnik C. Schmidt,

võttes arvesse kohtuistungil ettekannet,

olles 3. juuni 1997. aasta kohtuistungil ära kuulanud suulised märkused, mille esitasid Mannesmann Anlagenbau Austria AG jt, esindaja: M. Winischhofer; Strohal Rotationsdruck GesmbH, esindaja: W. Wiedner; Prantsusmaa valitsus, esindaja: välisministeeriumi õigusosakonna välisasjade sekretär P. Lalliot; Madalmaade valitsus, esindaja: välisministeeriumi abiõigusnõunik M. Fierstra; ja komisjon, esindaja: H. Van Lier,

olles 16. septembri 1997. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 2. veebruari 1996. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 14. veebruaril 1996, esitas Bundesvergabamt (föderaalne riigihangete amet) Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel seitse eelotsuse küsimust nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiivi 93/37/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike ehitustöölepingute sõlmimise kord (EÜT L 199, 9.8.1993, lk 54; EÜT eriväljaanne 06/02, lk 163), artikli 1 punkti b ja nõukogu 20. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2081/93, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2052/88 struktuurifondide ülesannete ja tõhususe kohta ning nende tegevuse kooskõlastamise kohta teiste struktuurifondide ning Euroopa Investeerimispannga ja muude olemasolevate rahastamisvahendite tegevusega (EÜT L 193, 31.7.1993, lk 5), artikli 7 lõike 1 tõlgendamise kohta.
- 2 Need küsimused tõstatati Mannesmann Anlagenbau Austria AG jt ja Strohal Rotationsdruck GesmbH (edaspidi „SRG”) vahelises kohtumenetluses, mis puudutab Austria riigihankeid käsitlevate õigusaktide kohaldamist sellise hankemenetluse algatamisel.

Asjakohased ühenduse õigusnormid

Direktiiv 93/37

- 3 Direktiivi 93/37, millega konsolideeritakse nõukogu 26. juuli 1971. aasta direktiivi 71/305/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike ehitustöölepingute sõlmimise kord (EÜT L 185, 16.8.1971, lk 5), viimati muudetud nõukogu 17. septembri 1990. aasta direktiiviga 90/531/EMÜ veevarustus-, energeetika-, transpordi- ja telekommunikatsioonisektoris tegutsevate üksuste hankemenetluste kohta (EÜT L 297, 29.10.1990, lk 1), artiklis 1 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) riiklikud ehitustöölepingud – tööttevõtja ja punktis b määratletud tellija vahel kirjalikult sõlmitud rahaliste huvidega seotud lepingud, mille objektiks on kas ühe II lisas nimetatud tegevusega seotud ehitustööde teostamine või nii teostamine kui ka projekteerimine või punktis c nimetatud ehitustöö või mis tahes viisil teostatav ehitustöö, mis vastab tellija kindlaksmääratud nõuetele;

b) tellija – riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus, avalik-õiguslikud isikud ning ühest või mitmest sellisest organist või avalik-õiguslikust isikust koosnevad ühendused.

Avalik-õiguslik isik on mis tahes isik:

– mis on asutatud üldistes huvides ega tegele tööstuse ega kaubandusega,

– mis on juriidiline isik, ja

– mida põhiliselt rahastavad riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või teised avalik-õiguslikud isikud või mille juhtimist need isikud kontrollivad, või millel on haldus-, juhtimis- või järelevalveorgan, millesse riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või teised avalik-õiguslikud isikud nimetavad üle poole liikmetest.

Teises lõigus osutatud tingimustele vastavate avalik-õiguslike isikute või isikute kategooriate nimekirjad on esitatud I lisas. [...]

Direktiiv 89/665

- 4 Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiivis 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 33; EÜT eriväljaanne 06/01, lk 246) on nõutud, et liikmesriigid võtaksid „vajalikud meetmed tagamaks, et tellijate otsuseid saaks läbi vaadata tõhusalt ning eelkõige võimalikult kiiresti [...] põhjusel, et kõnealused otsused on vastuolus riigihankeid reguleeriva ühenduse õigusega või seda õigust rakendavate siseriiklike eeskirjadega”. Vastavalt artiklile 5 võeti kõnealused meetmed vastu enne 21. detsembrist 1991.

Määrus nr 2052/88

- 5 Määruse (EMÜ) nr 2052/88 (määrusega (EMÜ) nr 2081/93 muudetud kujul) artikli 7 lõige 1 on järgmine:

„Struktuurifondide poolt rahastatavad või EIPlt või mõnelt muult olemasolevalt rahastamisvahendilt abi saavad meetmed vastavad asutamislepingute sätetele, rahastamisvahenditele, mis on vastu võetud vastavalt nendele, ning ühenduse poliitikale, sealhulgas poliitikale, mis käsitleb konkurentsieeskirju, riigihankelepingute sõlmimist, keskkonnakaitset ning meeste ja naiste võrdsete võimaluste põhimõtte kohaldamist.”

Austria õigusnormid

- 6 1. juuli 1981. aasta Bundesgesetz über die Österreichische Staatsdruckerei (Staatsdruckereigesetz) (Austria riigitrükikoda käsitlev föderaalseadus, *Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich* nr 340/1981; edaspidi „StDrG”) paragrahv 1 on järgmine:

„Majandusüksus Österreichische Staatsdruckerei

Paragrahv 1

1) Loodi sõltumatu majandusüksus nimega Österreichische Staatsdruckerei (edaspidi „Staatsdruckerei”). Selle registrijärgne asukoht on Viin ja see on juriidiline isik.

2) Staatsdruckerei on ettevõtja äriseadustiku tähenduses. See tuleb registreerida Viini kaubanduskohtu äriregistri A-osas.

3) Staatsdruckerei peab tegutsema kauplemiseeskirjade kohaselt.”

- 7 Österreichische Staatsdruckerei (edaspidi „ÖS”) ülesandeid on kirjeldatud StDrG paragrahvis 2. Paragrahvi 2 lõike 1 kohaselt kuulub nende ülesannete hulka eelkõige salajasus- või turvameetmeid nõudvate trükiste, nt passide, juhilubade, isikutunnistuste, föderatsiooni ametliku teataja, föderatsiooni seaduste ja otsuste kogumike, vormide ja Wiener Zeitungi valmistamine föderaaladministratsiooni jaoks. Nendele tegevusaladele viidatakse ühiselt kui „avaliku teenindamise kohustustele”.
- 8 Nende tegevusalade eest vastutab paragrahvi 2 lõike 3 kohaselt üksnes ÖS ja nende üle teostab StDrG paragrahvi 13 lõike 1 alusel järelevalvet riigi kontrolliasutus. Selle seaduse paragrahvi 12 alusel määrab selliste tellimuste hinnad ÖSi peadirektori taotlusel kindlaks majandusnõukogu kooskõlas äritavadega ja võttes eelkõige arvesse suutlikkuse säilitamise vajadust; paragrahvi 8 lõike 2 kohaselt koosneb majandusnõukogu 12 liikmest, kellest kaheksa nimetab liidukantsleriamet või ministeeriumid ja neli ettevõtte nõukogu. Majandusnõukogu nimetab StDrG paragrahvi 5 lõike 2 kohaselt ametisse ÖSi peadirektori.
- 9 Lisaks kontrollib ÖSi StDrG paragrahvi 15 lõike 6 alusel kontrollikoda.
- 10 StDrG paragrahvi 2 lõike 2 kohaselt võib ÖS tegeleda muude tegevusaladega, nt muude trükiste valmistamise ning raamatute, ajalehtede jms avaldamise ja levitamise. Seaduse paragrahvi 3 kohaselt võib ÖS omandada osalusi ettevõtetes.

Põhikohtuasi

- 11 1995. aasta veebruaris omandas ÖS osaluse Strohal Gesellschaft mbH-s, kelle tegevuste hulka kuulus rullofset-rotatsioontrükk. Strohal asutas 11. oktoobril 1995 SRG, mille aktsiakapitalist 99,9% kuulub talle ja mille tegevusala on eelnimetatud meetodil trükiste valmistamine Müllendorfi trükikojas.
- 12 Sellise trükitegevuse alustamisele eelneva ooteaja vähendamiseks SRG asutamise ajal algatas ÖS 18. oktoobril 1995 tehnoseadmete pakkumismenetluse. Seetõttu lisas ta igasse ehitustöölepingusse punkti, millega jättis endale õiguse loovutada igal ajal kõik kõnealustest lepingutest tulenevad õigused ja kohustused enda valitud kolmandale isikule. Et Bundesvergabekontrollkommissionis (föderaalne hangete vaidekomisjon) toimunud lepitusmenetlusel jõuti kokkuleppele, lükati kõnealune pakkumiskutse tagasi. Pärast uue pakkumismenetluse algatamist teavitas ÖS pakkujaid, et pakkumiste korraldamise ja lepingute sõlmimise eest vastutab SRG.

- 13 Seejärel algatati Verband der Industriellen Gebäudetechnikunternehmen Österreichsi (Austria tööstuslike ehitustehnikaettevõtete liidu) taotlusel lepitusmenetlus, et määrata kindlaks, kas pakkumismenetlus tuleks läbi viia riiklike ehitustöölepinguid käsitlevate liikmesriigi õigusnormide kohaselt. Vastupidi sellele liidule vaidlustasid SRG ja ÖS kõnealuste õigusnormide kohaldatavuse ja väitsid, et kuna puudus tellija, ei olnud käesoleval juhul tegu riiklike ehitustöölepingutega.
- 14 Bundesvergabekontrollkommission langetas otsuse nende kasuks ja leidis, et tal puudus pädevus asja arutada. Ta ei välistanud siiski võimalust, et direktiivi 89/665 sätteid on vaja täita, kui lepingut sõlmivale tellijale antakse määruse nr 2081/93 artikli 7 lõike 1 kohaselt abi ühenduse rahalistest vahenditest.
- 15 Et rahumeelse lahenduseni ei jõutud, algatasid Mannesmann Anlagenbau jt läbivaatamismenetluse Bundesvergabeamtis.
- 16 Bundesvergabeamt ei olnud ühenduse õiguse tõlgenduses kindel ja esitas järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas sellisest liikmesriigi õigusnormist nagu käesolevas kohtuasjas käsitletav Staatsdruckereigesetzi paragrahv 3, milles antakse ettevõttele eri- ja ainuõigused, võib järeldada, et kõnealust ettevõtet peetakse direktiivi 93/37/EMÜ artikli 1 punkti b tähenduses üldistes huvides asutatud isikuks, kes ei tegele tööstuse ega kaubandusega, ning et sellist ettevõtet tervikuna peetakse selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaks, isegi kui kõnealused tegevusalad moodustavad vaid osa ettevõtte tegevusest ja ettevõtte tegeleb lisaks turul kauplemisega?

2. Kas selline ettevõtte on siis, kui ta kuulub üksnes talle antud eri- ja ainuõiguste osas direktiivi 93/37/EMÜ kohaldamisalasse, kohustatud võtma korralduslikke meetmeid selleks, et kõnealustest ainu- või eriõigustest saadud tuludest tulenevaid rahalisi vahendeid ei oleks võimalik üle kanda muule tegevusele?

3. Kui tellija alustab projekti ja kui see projekt tuleb seetõttu liigitada riiklikuks ehitustöölepinguks direktiivi 93/37/EMÜ tähenduses, kas siis võib kolmanda isiku, kes ei kuulu esmapilgul direktiivi isikulisse kohaldamisalasse, sekkumisel olla selline mõju, et see muudab projekti liigitust riikliku ehitustöölepinguna, või tuleks sellist menetlust pidada direktiivi eesmärgiga vastuolus olevaks ja direktiivi isikulisest kohaldamisalast kõrvalehoidumiseks?

4. Kui tellija asutab kaubandustegevusega tegelevaid ettevõtteid ja talle kuulub neis enamusosalus, mis võimaldab tal teostada majanduslikku kontrolli nende ettevõtete üle, kas siis liigitatakse kõnealused sidusettevõtted tellijaks?

5. Kui tellija kannab talle antud eri- ja ainuõigustega teenitud rahalised vahendid üle üksnes kaubandusega tegelevale ettevõttele, milles talle kuulub enamusosalus, siis kas see mõjutab selle sidusettevõtte õiguslikku seisundit selliselt, et seda tuleb käsitada ja see peab käituma tervikuna tellijana direktiivi 93/37/EMÜ tähenduses?

6. Kui tellija, kes täidab üldistes huvides muude kui tööstuslike ja kaubanduslike vajadustega seotud ülesandeid ning tegeleb ka kaubandustegevusega, võtab kasutusele sellised seadmed, mis võivad täita mõlemat eesmärki, siis kas selliste seadmete ehitamiseks sõlmitud leping liigitatakse riiklikuks ehitustöölepinguks

direktiivi 93/37/EMÜ tähenduses või kas ühenduse õigusnorm sisaldab kriteeriume, mille kohaselt võib sellise seadme liigitada riiklike vajaduste rahuldamiseks või kaubandustegevuseks, ja kui jah, siis milliseid kriteeriume?

7. Kas nõukogu 20. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2081/93, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2052/88 struktuurifondide ülesannete ja tõhususe kohta ning nende tegevuse kooskõlastamise kohta teiste struktuurifondide ning Euroopa Investeerimispannga ja muude olemasolevate rahastamisvahendite tegevusega, artikli 7 lõikes 1 rakendatakse ühenduse toetuste saajate suhtes läbivaatamise korda direktiivi 89/665/EMÜ tähenduses, isegi kui nad ise ei ole tellijad direktiivi 93/37/EMÜ artikli 1 tähenduses?"

Esimene ja kuues küsimus

- 17 Oma esimeses ja kuuendas küsimuses tahab liikmesriigi kohus sisuliselt teada saada seda, kas ÖSi-sugust üksust tuleks pidada avalik-õiguslikuks isikuks direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b teise lõigu tähenduses ning seetõttu tellijaks kõnealuse sätte esimese lõigu tähenduses. Jaatava vastuse korral küsib liikmesriigi kohus veel, kas kõik kõnealuse üksuse sõlmitud ehitustöölepingud nende olemusest sõltumata on riiklikud ehitustöölepingud nimetatud direktiivi artikli 1 punkti a tähenduses.
- 18 Põhikohtuasja hagejate ning komisjoni ja Prantsusmaa valitsuse arvates kohaldatakse direktiivi 93/37 artikli 1 punkti a kõigi ehitustöölepingute suhtes, mille on sõlminud ÖSi-sugune asutus, kes tegeleb nii üldistes huvides muude kui tööstuslike või kaubanduslike vajaduste rahuldamiseks ettenähtud tegevusega kui ka kaubandustegevusega.
- 19 Seevastu SRG ning Austria ja Madalmaade valitsused leiavad, et ÖSi-sugune asutus ei vasta direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b teises lõigus nimetatud kriteeriumidele ning seetõttu ei tuleks seda pidada avalik-õiguslikuks isikuks kõnealuse sätte tähenduses.
- 20 Direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b teise lõigu alusel on avalik-õiguslik isik mis tahes isik, mis on asutatud üldistes huvides ega tegele tööstuse ega kaubandusega, mis on juriidiline isik ja mis sõltub väga riigist, piirkondlikust või kohalikust omavalitsusest või teistest avalik-õiguslikest isikutest.
- 21 Sellest sättest ilmneb, et seal nimetatud kolm tingimust on kumulatiivsed.
- 22 Esimese tingimuse kohta tuleb esmalt märkida, et ÖS asutati selleks, et valmistada üksnes selliseid ametlikke haldusdokumente, millest osa puhul nõutakse salajasus- või turvameetmeid (nt passid, juhiloa ja isikutunnistused) ja teine osa on ette nähtud riigi seadusandlike, regulatiivsete ja haldusdokumentide levitamiseks.
- 23 Lisaks on ÖSi valmistatavate trükiste hinnad kindlaks määranud asutus, mis koosneb peamiselt liidukantsleriameti või ministriumide nimetatud liikmetest, ja riigi kontrolliasutus vastutab turvameetmeid nõudvate trükiste järelevalve eest.
- 24 Kõnealune isik asutati tema suhtes kohaldatavate õigusnormide kohaselt üldistes huvides ja see ei tegele tööstuse ega kaubandusega. Dokumendid, mida ÖS peab valmistama, on tihedalt seotud riigikorraga ja riigi institutsioonide toimimisega ning eeldavad tarnegarantiid ja selliseid tootmistingimusi, millega tagatakse konfidentsiaalsuse ja turvalisuse normide täitmine.

- 25 Lisaks ilmneb StDrG paragrahvi 1 lõikest 1 ja paragrahvi 2 lõikest 1, et ÖS on asutatud üldistes huvides. Seetõttu on tähtsusetu, et lisaks kõnealusele ülesandele võib selline üksus vabalt tegeleda muu tegevusega, nt muude trükiste valmistamise ning raamatute avaldamise ja levitamise. Austria valitsuse kirjalikes märkustes esitatud asjaolu, et üldistele huvidele vastavate vajaduste rahuldamine on üksnes suhteliselt väike osa ÖSi tegelikust tegevusest, on samuti tähtsusetu, kui ta hoolitseb jätkuvalt nende vajaduste eest, mida ta konkreetselt peab täitma.
- 26 Direktiivi artikli 1 punkti b teise lõigu esimeses taandes kehtestatud tingimus, mille kohaselt isik peab olema asutatud üldistes huvides ega tohi tegeleda tööstuse ega kaubandusega, ei tähenda, et tema ülesandeks tuleks teha üksnes sellise vajaduste täitmine.
- 27 Direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b teises lõigus kehtestatud teise tingimuse kohta tuleb märkida, et liikmesriigi seaduse kohaselt on ÖS juriidiline isik.
- 28 Kolmanda tingimuse kohta tuleb märkida, et ÖSi peadirektori nimetab ametisse asutus, mis koosneb peamiselt liidukantsleriameti või ministeeriumide nimetatud liikmetest. Lisaks kontrollib ÖSi kontrollikoda ja riigi kontrolliasutus vastutab turvameetmeid nõudvate trükiste järelevalve eest. Lõpuks, kohtuistungil SRG esitatud märkuste kohaselt kuulub ÖSi aktsiate enamus siiski Austria riigile.
- 29 Sellest järeldub, et ÖSi-sugune üksus tuleb liigitada avalik-õiguslikuks isikuks direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b teise lõigu tähenduses ning teda tuleb seetõttu käsitada tellijana kõnealuse sätte esimese lõigu tähenduses.
- 30 Austria ja Madalmaade valitsus väidavad, et ei ole võimalik eirata asjaolu, et ÖSi-suguse üksuse üldisest tegevusest valdava osa moodustab tööstuslike või kaubanduslike vajaduste rahuldamiseks toimuv tegevus.
- 31 Seetõttu tuleb meenutada, et vastavalt eeltoodud punktile 26 ei välista direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b teise lõigu sõnastus võimalust, et tellija võib lisaks üldistes huvides muude kui tööstuslike või kaubanduslike vajaduste rahuldamise ülesandele tegeleda ka muu tegevusega.
- 32 Sellise tegevuse kohta tuleb esmalt märkida, et direktiivi artikli 1 punktis a ei tehta vahet riiklikel ehitustöölepingutel, mille on sõlminud tellija üldistele huvidele vastavate vajaduste rahuldamiseks, ja lepingutel, mis ei ole selle ülesandega seotud.
- 33 Sellise eristuse puudumist selgitab direktiivi 93/37 eesmärk, milleks on vältida ohtu, et tellija eelistab lepingu sõlmimisel riiklikke pakkujaid või taotlejaid.
- 34 Lõpuks, direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b teise lõigu esimese taande tõlgendamine selliselt, et selle kohaldamine varieeruks vastavalt ettevõtte tööstuslike või kaubanduslike vajaduste rahuldamise eesmärgil toimuva tegevuse suhtelisele osakaalule, oleks vastuolus õiguskindluse põhimõttega, mis eeldab, et ühenduse õigusnorm on selge ja et selle kohaldamise näevad ette kõik asjaosalised.
- 35 Liikmesriigi kohtu esitatud esimesele ja kuuendale küsimusele tuleb seetõttu vastata, et ÖSi-sugust üksust tuleb käsitada avalik-õigusliku isikuna direktiivi 93/37 artikli 1

punkti b teise lõigu tähenduses ja järelikult tellijana kõnealuse sätte esimese lõigu tähenduses, nii et sellise üksusega sõlmitavaid ehitustöölepinguid tuleb nende olemusest sõltumata käsitada riiklike ehitustöölepingutena selle direktiivi artikli 1 punkti a tähenduses.

Teine küsimus

- 36 Võttes arvesse esimesele ja kuuendale küsimusele antud vastust, ei ole teisele küsimusele vaja vastata.

Neljas ja viies küsimus

- 37 Oma neljandas ja viiendas küsimuses tahab liikmesriigi kohus sisuliselt teada saada seda, kas kaubandustegevusega tegelevat ettevõtet, milles tellijal on enamusosalus, tuleb käsitada tellijana direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b tähenduses, kui tellija on asutanud kõnealuse ettevõtte kaubandustegevuse eesmärgil või kui ta on kandnud talle üle sellisest tegevusest saadud rahalised vahendid, mida ta teostab üldistes huvides muude kui tööstuslike või kaubanduslike vajaduste rahuldamiseks.
- 38 Nagu eespool punktis 21 on mainitud, ilmneb direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b teise lõigu sõnastusest, et seal nimetatud kolm tingimust on kumulatiivsed.
- 39 Järelikult ei piisa selleks, et ettevõtet ennast käsitataks tellijana, asjaolust, et ettevõtte on asutanud tellija või et selle tegevust rahastatakse tellija tegevusest saadud vahenditest. Ettevõtte peab vastama ka direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b esimeses taandes nimetatud tingimusele, mille kohaselt ta peab olema isik, mis on asutatud üldistes huvides ega tegele tööstuse ega kaubandusega.
- 40 Kui see tingimus ei ole täidetud, ei saa liikmesriigi kohtu nimetatud ettevõtet käsitada tellijana direktiivi artikli 1 punkti b tähenduses.
- 41 Liikmesriigi kohtu esitatud neljandale ja viiendale küsimusele tuleb seetõttu vastata, et kaubandustegevusega tegelevat ettevõtet, milles tellijal on enamusosalus, ei käsitata avalik-õigusliku isikuna direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b tähenduses ja järelikult tellijana kõnealuse sätte tähenduses vaid sel põhjusel, et selle ettevõtte on asutanud tellija või et tellija on kandnud talle üle üldistes huvides muude kui tööstuslike või kaubanduslike vajaduste rahuldamiseks toimuvast tegevusest saadud rahalised vahendid.

Kolmas küsimus

- 42 Kolmandas küsimuses soovib liikmesriigi kohus teada saada, kas projekti suhtes, mis tuleb liigitada riiklikuks ehitustöölepinguks direktiivi 93/37 artikli 1 punkti a tähenduses, kohaldatakse edasi selle direktiivi sätteid, kui tellija kannab enne töö lõpuleviimist oma pakkumiskutsest tulenevad õigused ja kohustused üle ettevõttele, kes ise ei ole tellija selle direktiivi artikli 1 punkti b tähenduses.
- 43 Selles osas ilmneb direktiivi 93/37 artikli 1 punktist a, et leping, mis vastab kõnealuses sättes nimetatud tingimustele, ei saa lakata olemast riiklik ehitustööleping, kui tellija õigused ja kohustused loovutatakse ettevõttele, kes ei ole tellija. Direktiivi 93/37 eesmärk, mis seisneb asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse tõhusas teostamises riiklike

ehitustöölepingute valdkonnas, oleks ohus, kui direktiivi sätete kohaldamist saaks välistada üksnes sel põhjusel, et tellija pakkumiskutsetest tulenevad õigused ja kohustused loovutatakse ettevõttele, kes ei vasta direktiivi 93/37 artikli 1 punktis b nimetatud tingimustele.

- 44 See oleks teisiti vaid juhul, kui kõnealune projekt oleks algusest peale kuulunud tervikuna asjaomase ettevõtte eesmärkide hulka ning tellija oleks sõlminud selle projektiga seotud ehitustöölepingud kõnealuse ettevõtte nimel.
- 45 Liikmesriigi kohtu ülesanne on teha kindlaks, kas käesolevas kohtuasjas on sellega tegu.
- 46 Seega tuleb liikmesriigi kohtu kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 93/37 sätteid ei kohaldata riikliku ehitustöölepingu suhtes, kui see on seotud projektiga, mis on algusest peale kuulunud tervikuna sellise ettevõtte eesmärkide hulka, kes ei ole tellija, ja kui tellija on sõlminud selle projektiga seotud ehitustöölepingud kõnealuse ettevõtte nimel.

Seitsmes küsimus

- 47 Oma seitsmenda küsimusega soovib liikmesriigi kohus sisuliselt kindlaks teha, kas määruse nr 2052/88 (määrusega nr 2081/93 muudetud kujul) artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada selliselt, et tööprojekti ühenduse rahalised vahendid eeldavad, et nende saajad täidaksid direktiivis 89/665 kehtestatud läbivaatamise korda, isegi kui nad ise ei ole tellijad direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b tähenduses.
- 48 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 105 märkis, ilmneb määruse nr 2052/88 artikli 7 lõike 1 sõnastusest, et nõue, mille kohaselt viidatavad meetmed peavad olema koosõlas ühenduse õigusega, eeldab, et need meetmed kuuluvad asjaomaste ühenduse õigusnormide kohaldamisalasse.
- 49 Seitsmendale küsimusele tuleb seetõttu vastata, et määruse nr 2052/88 (määrusega nr 2081/93 muudetud kujul) artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada selliselt, et tööprojekti ühenduse rahalised vahendid ei eelda, et nende saajad täidaksid läbivaatamise korda direktiivi 89/665 tähenduses, kui nad ise ei ole tellijad direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b tähenduses.

Kohtukulud

- 50 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Austria, Prantsusmaa ja Madalmaade valitsuste ning Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimustele, mille Bundesvergabebamt talle oma 2. veebruari 1996. aasta määrusega esitas, otsustab:

1. Österreichische Staatsdruckerei sugust üksust tuleb käsitada avalik-õigusliku isikuna nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiivi 93/37/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike ehitustöölepingute sõlmimise kord, artikli 1 punkti b teise lõigu tähenduses ja järelkult tellijana kõnealuse sätte esimese lõigu tähenduses, nii et sellise üksusega sõlmitavaid ehitustöölepinguid tuleb nende olemusest sõltumata käsitada riiklike ehitustöölepingutena selle direktiivi artikli 1 punkti a tähenduses.

2. Kaubandustegevusega tegelevat ettevõtet, milles tellijal on enamusosalus, ei käsitata avalik-õigusliku isikuna direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b tähenduses ja järelkult tellijana kõnealuse sätte tähenduses vaid sel põhjusel, et selle ettevõtte on asutanud tellija või et tellija on kandnud talle üle üldistes huvides muude kui tööstuslike või kaubanduslike vajaduste rahuldamiseks toimuvast tegevusest saadud rahalised vahendid.

3. Direktiivi 93/37 sätteid ei kohaldata riikliku ehitustöölepingu suhtes, kui see on seotud projektiga, mis on algusest peale kuulunud tervikuna sellise ettevõtte eesmärkide hulka, kes ei ole tellija, ja kui tellija on sõlminud selle projektiga seotud ehitustöölepingud kõnealuse ettevõtte nimel.

4. Nõukogu 24. juuni 1988. aasta määruse (EMÜ) nr 2052/88 struktuurifondide ülesannete ja tõhususe kohta ning nende tegevuse kooskõlastamise kohta teiste struktuurifondide ning Euroopa Investeeringupanga ja muude olemasolevate rahastamisvahendite tegevusega (nõukogu 20. juuli 1993. aasta määrusega nr 2081/93 muudetud kujul) artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada selliselt, et tööprojekti ühenduse rahalised vahendid ei eelda, et nende saajad täidaksid läbivaatamise korda nõukogu 21. detsembri 1989. aasta direktiivi 89/665/EMÜ (riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta) tähenduses, kui nad ise ei ole tellijad direktiivi 93/37 artikli 1 punkti b tähenduses.

Rodríguez Iglesias

Gulmann

Wathelet

Schintgen

Mancini

Moitinho de Almeida

Kapteyn

Murray

Edward

Puissochet

Hirsch

Jann

Sevón

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 15. jaanuaril 1998 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias